KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE ČIČAVA 2025 - 2030

Príhovor starostu obce Čičava

Úvod

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb
1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov
2. Analýza demografických údajov a sociálnej situácie
2.1. Obyvateľstvo
2.2. Školstvo
2.3. Služby
2.4. Nezamestnanosť
3. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb
3.1. Sociálne znevýhodnené skupiny
Seniori
Nezamestnaní a zamestnanci s nízkym vzdelaním
Deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia
Zdravotne postihnutí
Občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.
4. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb
4.1. SWOT analýza v sociálnej oblasti
5. Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb obce
5.1. Priority rozvoja sociálnych služieb obce
6. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb
6.1. Finančné podmienky
7. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb
8. Podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie KPSS
9. Súlad poskytovania sociálnych služieb

Záver
Prílohy

Použitá literatúra

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030
- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov
- www.sodb.infostat.sk
- www.cicava.sk
- www.scitanie.sk
- Národná stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike (2021)
- Národný program aktívneho starnutia na roky 2014-2020 a jeho aktualizácia na roky 2021 - 2030
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021-2030
- Programové vyhlásenie vlády
- Revidovaný národný akčný plán
- Stratégia rozvoja sociálnych služieb Prešovského samosprávneho kraja

Príhovor starostu obce Čičava

Vážení občania,

prihováram sa k Vám aj touto cestou a to predstavením Komunitného plánu sociálnych služieb obce Čičava, ktorý bol spracovaný v tomto roku v zmysle Zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách, ktorý je platný od 1.1.2009. Komunitný plán je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám našej obce a potrebám našich občanov. Našou snahou je, aby sme postupne v ďalšom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v Komunitnom pláne sociálnych služieb. Vďaka komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať financie obecného rozpočtu pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to potrebné a dôležité. Dokument je podkladom nielen pre odborníkov, ale pre všetkých obyvateľov obce.
Preto všetkým realizátorom a poskytovateľom sociálnych služieb želám veľa úspechov pri mobilizácii zdrojov v obci a naplnenie spoločne plánovaných zámerov v obci.

PhDr. Dušan Vilenik
starosta obce

Úvod

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje pulz doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou.

Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom. Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby. Stratégia rozvoja sociálnych služieb obce v predpokladanom komunitnom pláne zahŕňa v sebe aktualizáciu kompetencií podľa novej legislatívy zákona o sociálnych službách, ktorý značne rozširuje pôsobnosť obce a prioritne podporuje rozvoj:

- zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- komunitných a terénnych služieb,
- sociálneho poradenstva, prevencie a krízovej intervencie,
- odborného a osobného rastu zamestnancov v sociálnych službách

Zmyslom komunitného plánovania je taktiež aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným koordinovaným postupom, posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami obci, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity obce.

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

1. sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízko prahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlaďovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
3. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
5. podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Sociálna oblasť súvisí s dokumentmi vyššej úrovne a to:

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030
Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021-2030
Národný akčný plán pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách
Národná stratégia na ochranu detí pre násilím
Národná stratégia zamestnanosti
Stratégia SR pre integráciu Rómov
Koncepcia rozvoja sociálnych služieb PSK
Národná stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike (2021)
Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov
Zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov
Zákon č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Štát priamo v § 83, odsek 2 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

MPSVR SR vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030, ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálno technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Miestna legislatíva

- všeobecné záväzné nariadenia obce, ktoré sa týkajú sociálnej problematiky
- zásady poskytovania finančnej pomoci

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z.z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:
Podľa § 80 zákona 448/2008 Z.z. – Pôsobnosť obce-
Obec
a, vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode
b, utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja
c, je správnym orgánom v konaniach o
1, odkázanosti na sociálnu službu
- v zariadení pre seniorov
- v zariadení opatrovateľskej služby
- v dennom stacionári
- v odkázanosti na opatrovateľskú službu

2, zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
3, odkázanosti na sociálnu službu v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti
4, povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,
d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51,
e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
3. opatrovateľskej služby,
4. prepravnej služby,
5. odľahčovacej služby,
6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31,
7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,
h) uzatvára zmluvu
1. o poskytovaní sociálnej služby,
2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

i)zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
j) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
k) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm. a) a § 78aa ods. 5 na
základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,
l) poskytuje podľa § 75 ods.1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,
q) vedie evidenciu
1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
2. rozhodnutí podľa písmena c),
3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,
u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d),
v) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8.

V ustanoveniach §§ 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

§ 82

Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

- Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu na účel predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.
- Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
- Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti….

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácií a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

§ 83

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

(1) Obec vypracúva komunitný plán sociálnych služieb v spolupráci
a) s inými poskytovateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode,
b) s prijímateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode.
(2) Obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb v územnom obvode.

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb obsahujú najmä:

a) analýzu poskytovaných sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce,
b) analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín v územnom obvode obce,
c) analýzu demografických údajov a sociálnej situácie v územnom obvode obce,
d) určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení v územnom obvode obce,

e) časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb s určením kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity tak, aby boli vytvorené podmienky na zabezpečenie dostupnosti sociálnej služby pre obyvateľov obce a vyššieho územného celku, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu, vrátane určenia finančných podmienok, personálnych podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok, ktoré vytvára obec a zapojené subjekty na tvorbu a realizáciu komunitného plánu sociálnych služieb,
f) spôsob každoročného vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb,
g) podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

a. posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce
b. predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji

Obec schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb a do 15 dní od jeho schválenia ho predkladá vyššiemu územnému celku, v ktorého územnom obvode sa nachádza.

Komunita a komunitný rozvoj

Komunita je skupina osôb, ktorá žije v určitom zoskupení určenom najmä ulicou v obci alebo v časti a ktorú spájajú spoločné záujmy, hodnoty a ciele.

Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, hlavne rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb je koordinácia činnosti subjektov – rodina, mesto, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, poskytovatelia služieb zamestnanosti a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.
Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácií a podpora jej začlenenia do spoločnosti.
Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

Účastníci komunitného plánu sociálnych služieb.

Na trhu sociálnych služieb sa podieľajú traja aktéri – užívateľ, poskytovateľ a objednávateľ. Tieto tri skupiny sa sústavne a priebežne schádzajú a rokujú spolu o dohode, ako čo najlepšie naplniť predstavy a požiadavky každého z nich.

Prijímateľ sociálnej služby – je fyzická osoba, ktorá využíva sociálne služby, nakoľko sa ocitla v nepriaznivej sociálnej situácií.

Poskytovateľ sociálnej služby – je subjekt poskytujúci sociálne služby za podmienok stanovených zákonom alebo prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila na tento účel:

a. verejný poskytovateľ – obec, vyšší územný celok
b. neverejný poskytovateľ – neziskové organizácie, občianske združenia,...

Objednávateľ sociálnej služby
Osoba, ktorá zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb
Obec a vyšší územný celok - subjekt, kompetencií ktorého je sociálna služba

Sociálna služba je súbor odbornej, obslužnej alebo ďalšej činnosti, zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a podpora jej začlenenia do spoločnosti
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie
- prevenciu sociálneho vylúčenia

Sociálne bývanie

Úlohou štátu v rámci sociálnej politiky je vytvárať legislatívne a ekonomické podmienky pre dostupnosť bývania aj domácnostiam s nízkymi príjmami a pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva. Keďže časť obyvateľstva nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami na kúpu bytu, ani takou výškou príjmu, ktorá by mu umožnila splácať hypotekárny úver, sú tieto domácnosti odkázané na pomoc verejného sektora.

Výstavbu nájomných bytov pre verejný nájomný sektor budú naďalej zabezpečovať hlavne obce. Je však potrebné vytvárať podmienky, aby sa do tejto výstavby mohli v širšej miere zapojiť aj neziskové organizácie a iné subjekty.

Sociálna politika v oblasti bývania definuje špeciálne formy bývania určené pre nasledovné kategórie:

1. občania, ktorí sa dostávajú do pozície skupín ohrozených sociálnym vylúčením, napr.:
   - občania, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba príležitostné pomocné práce, prípadne sú bez práce,
   - ľudia s fyzickým alebo mentálnym postihnutím,
   - mládež po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy,
   - starí ľudia, osamelí rodičia s deťmi a mnohodetné rodiny,
   - občania marginalizovanej rómskej komunity.
2. marginalizované skupiny obyvateľstva, v najvyššej miere Rómovia, ktoré sa vyznačujú úplným sociálnym vylúčením napríklad v dôsledku straty bydliska, dlhodobej nezamestnanosti, závislosti od drog, nedostatočnej sociálnej prispôsobivosti

Pre bývanie týchto skupín obyvateľstva treba vytvárať podmienky najme v sociálnom bývaní zodpovedajúceho štandardu, alebo v prípade niektorých špecifikovaných sociálne ohrozených či vylúčených skupín v rôznych zariadeniach sociálnych služieb, v ktorých je poskytovaná osobitná sociálna alebo zdravotná starostlivosť a sú zabezpečené aj iné služby v závislosti od druhu a účelu zariadenia.
Do kategórie sociálneho bývania možno zahrnúť:

- nájomné byty vo verejnom nájomnom bytovom sektore vrátane malometrážnych bytov určených ako prvé bývanie pre mladé rodiny s tým, že nárok na takéto bývanie budú mať len domácnosti do stanovenej výšky príjmov,
- byty a iné formy bývania pre domácnosti s nízkymi príjmami a skupiny so špecifickými potrebami, ako napríklad byty pre občanov v sociálnej núdzi, s ťažkým zdravotným postihnutím, osamelých rodičov starajúcich sa o maloleté deti, mnohodetné rodiny, občanov po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy, občanov s problémami sociálneho začlenenia a občanov bez prístrešia,
- byty nižšieho štandardu pre neplatičov nájomného a pre marginalizované skupiny obyvateľstva
- byty pre bývanie starších ľudí, pričom sa bude vychádzať z majetkových pomerov budúcich užívateľov.

Pre veľmi úzko špecifikované sociálne ohrozené či vylúčené skupiny obyvateľstva je bytová otázka zabezpečená vo forme zariadení sociálnych služieb. Medzi tieto zariadenia je možné zaradiť detské domovy, zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, útulky atď.
Zariadenia sociálnych služieb však neslúžia na zabezpečovanie bývania, ich prioritou je poskytovanie sociálnych služieb.

Núdza

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.
Sociálna núdza je stav, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, stratu zamestnania.
Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.
Osobitný príjemca je obec, alebo ak je to odôvodnené, iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Osobitného príjemcu určuje rozhodnutím ÚPSVaR. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu, ak sa doterajšou výplatou dávky a príspevkov nedosiahol účel. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu po jeho predchádzajúcom súhlase. ÚPSVaR uvoľní osobitného príjemcu, ak pominuli dôvody na jeho určenie. Obec je osobitným príjemcom dávky a príspevkov na základe rozhodnutia ÚPSVaR aj vtedy, ak súhlasí, že bude vykonávať funkciu osobitného príjemcu voči všetkým občanom vo svojom územnom obvode, ktorým úrad priznal dávku a príspevky právoplatným rozhodnutím. Na takýto výkon osobitného príjemcu úrad s obcou uzatvorí dohodu. Osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky v peňažnej forme alebo vo vecnej forme a je povinný ich použiť len na prospech občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú. ÚPSVaR dohliada, ako ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti.

Sociálne dávky

V minulosti bola hodnota sociálnej dávky často krát vyššia ako minimálna mzda či iný príjem. V novom systéme dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke motivujú občana zmeniť jeho sociálnu a životnú situáciu.
Hlavným cieľom týchto zmien je, aby si ľudia vlastným pričinením, aktivitou či majetkom pomohli a neboli závislí od sociálnych príjmov.
Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoc v hmotnej núdzi a zákon o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 278/2024 Z. z. účinnosťou od 1. 1. 2025.

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré s ním spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka a príspevky najmä na:

- úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie
- základné vybavenie domácnosti
- zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa
- na mimoriadne liečebné náklady

túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima. V súčasnosti dávku vypláca samospráva.

Deti poberateľov dávky v hmotnej núdzi majú nárok na dotáciu na stravu. Dotáciu na stravu môžu čerpať žiaci základných škôl a deti v materských školách.

2. *Analýza demografických údajov a sociálnej situácie*

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je Program rozvoja obce (PRO). PRO Čičava deklaruje rozšírenú víziu obce takto:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je rozvojovým dokumentom, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limít a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia PRO môže v obci Čičava napomôcť k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PRO generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávnosti .

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

Technologické faktory ovplyvnia tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, stým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom. V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií.

Sociologické faktory majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti a to:

- demografické zmeny – znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov
- zmeny v životnom štýle – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií,
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt – zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a deti narodených mimo manželstva.

Ekonomické faktory, ktoré svojimi zmenami za posledných dvadsať rokov ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti organizácie, riadenia aj financovania. Od 1.júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby do pôsobnosti samospráv. Zariadenia získali viac kompetencií, v súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.

Politické faktory určuje parlament a vláda zákonmi a programovými vyhláseniami alebo rozhodnutím vstúpiť do EÚ a NATO, zavedenie eura na Slovensku. Programovým vyhlásením Vláda SR sa zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný a aby zabezpečil rovnosť príležitosti. K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosti inštitúcií.

Zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) bola v ustanovení §79 ods. 1 písm. a) s účinnosťou od januára 2009 upravená pôsobnosť Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“) vypracovávať a zverejňovať národné priority rozvoja sociálnych služieb (ďalej len „NPRSS“). Cieľom a účelom NPRSS je cyklicky pozitívne ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb v Slovenskej republike, a to cestou definovania politiky smerovania sociálnych služieb na národnej úrovni a následne formulovania základných priorít tohto rozvoja a predpokladov na dosiahnutie týchto priorít. Obce a mestá vypracovávajú a schvaľujú svoje komunitné plány sociálnych služieb na základe NPRSS a vyššie územné celky vypracovávajú a schvaľujú koncepcie rozvoja sociálnych služieb na základe NPRSS a komunitných plánov obcí vo svojom územnom obvode (§ 83 ods. 3 zákona o sociálnych službách). Keďže ostatné NPRSS boli vypracované na roky 2015-2020, a teda ich účinnosť v roku 2020 končí, MPSVR SR pristúpilo od začiatku roka 2020 k príprave nového programového dokumentu pre ďalšie obdobie. Pre účely spracovania dokumentu bola v prvom polroku 2020 zverejnená východisková analytická správa „Plnenie národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020 (analýza)“. Správa sa v druhom polroku stala základom pre činnosť expertnej pracovnej skupiny, ktorá bola zriadená za účelom odborných konzultácií so širokým okruhom odborníkov a odborníčok k formulovaniu prioritného smerovania rozvoja sociálnych služieb na Slovensku na obdobie rokov 2021-2030.
Hodnotová a obsahová prepojenosť bude zabezpečená aj voči ďalším programovým dokumentom, ktoré sa pre ďalšie obdobie pripravujú súbežne s prácami na NPRSS (napr. programovanie v oblasti podpory životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím, v oblasti aktívneho starnutia, prevencie a ukončovania bezdomovectva či deinštiucionalizácie systému sociálnych služieb).

Slovenská republika si v oblasti sociálnych služieb na roky 2021 - 2030 zadefinovala nasledovné priority:

NP1 Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb

NP2 Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti

NP3 Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby

NP4 Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb

Poloha obce:

Obec Čičava leží v Ondavskom výbežku Východoslovenskej nížiny v doline Merníckeho potoka, ktorý rozrezáva severozápadnú časť Pozdišovskej pahorkatiny. Celková výmera územia obce je 528 ha. Intravilán obce leží v nadmorskej výške od 137 m n. m. – do 235 m n. m., stred obce vo výške 155 m n. m., územie sa zaraďuje do klimaticky mierne teplej oblasti, mierne vlhkej klímy, s inverziou teplôt. Severozápadné a juhovýchodné svahy sú takmer odlesnené.

Chotár obce sa využíva na poľnohospodárske a taktiež na turistické a rekreačné účely.

Poloha obce je veľmi výhodná vzhľadom na to, že obec sa nachádza turisticky vyhľadávanom mieste, blízkosti okresného mesta a preto je možné ju považovať za obec s veľkým potenciálom rozvoja, rekreácie a agroturistiky. Obec Čičava je súčasťou okresu Vranov nad Topľou, je členom regiónu „Prešovský“, mikroregiónu „Hlinné“ a územne patrí do Prešovského samosprávneho kraja.

Vznik obce:

Obec je prvýkrát písomne doložená v listine z roku 1239 v ktorom kráľovič Štefan vymenúva majetky Rozgonyiovcov, neskór v roku 1270 ako Chychywa, Chychwa (1402), Chychoua, Chychua, Felchychua (1316), Chychoa (1340), Noghchichua (1341), Nogchichua, Kuzepseuchychua (1363), Čžičowka (1808), Čičava (1920); po maďarsky Csicsóka.

Do 17. storočia patrila panstvu Čičava - Rozgonyiovcom a Báthoryovcom. Koncom 18. storočia boli zemepánmi Szirmayovci. V roku 1493 mala zo 7 usadlostí 3 obývané, v roku 1557 mala 3 porty, v roku 1715 mala 6 opustených a 18 obývaných domácností, v roku 1787 mala 41 domov a 286 obyvateľov, v roku 1828 mala 36 domov a 267 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom, povozníctvom a pálili uhlie. Zúčastnili sa na roľníckom povstaní v roku 1831. V rokoch 1880-90 sa viacerí vysťahovali.

Po roku 1918 sa obyvatelia zaoberali poľnohospodárstvom. JRD bolo založené v roku 1959. Časť obyvateľstva bola zamestnaná v Hencovciach, Strážskom, Vranove a Košiciach.

Charakter zloženia obyvateľstva prešiel početnými zmenami zapríčinenými osídľovaním v krízových rokoch.

2.1. Obyvateľstvo

V obci Čičava podľa posledných údajov k 31. 12. 2024 býva 1 384 obyvateľov. Štatistické údaje o vývoji počtu obyvateľov nám ukazujú že nárast obyvateľstva sa mení rozvojom hospodárstva v regióne a v poslednej dobe badať postupný nárast počtu obyvateľstva. Podrobný vývoj obyvateľov obce ukazuje tabuľka č. 2.

Obyvatelia obce: národnostne dominantná obec - (podľa sčítania obyvateľstva z roku 2021) slovenská národnosť 90,14 %, ďalej národnosť maďarská 0,16 %, česká, poľská a chorvátska po 0,08 % a iná a nezistená 3,80 %. Rómsku komunitu (5,67 %) je ťažké štatisticky vykázať, nakoľko sa hlási buď slovenskej alebo inej národnosti. Ako ďalšiu národnosť 530 obyvateľov si vybrali ako rómska. Podľa Atlasu rómskych komunít, údaj hovorí o 65 % podiele rómskeho etnika v obci. Obyvatelia obce boli v minulosti prevažne poľnohospodári a remeselníci. Podľa sčítania obyvateľstva ŠU 2021 v obci žilo 1 288 obyvateľov, z toho 656 žien (50,93 %) a 632 mužov (49,07 %).

Tabuľka č. 1 Obyvateľstvo podľa vekovej štruktúry

Vek	Počet	% zastúpenia
0 – 14	376	29,19 %
15- 59 muži	399+	
15- 59 ženy	389	61,18 %
60 – viac	124	9,63 %
SPOLU:	1 288	100,00 %

Index starnutia: 32,98
Zdroj: ŠÚ SR 2021

Tabuľka č. 2 Vývoj počtu obyvateľov obce Čičava

Rok	Počet obyvateľov	Index starnutia
1991	732	49,57
2001	899	40,58
2009	1 121	
2010	1 151	32,51
2011	1 212	32,50
2012	1 212	
2013	1 219	32,75
2021	1 288	32,98
2023	1 353	
2024	1 384	

Zdroj: sodb.infostat.sk

Kvôli porovnateľnosti údaje sú počítané bilančnou metódou.

Vplyv demografického vývoja na vekové zloženie obyvateľstva v sledovaných skupinách sa od celorepublikového priemeru odlišuje. Vekové zloženie obyvateľstva SR sa za posledných 10 rokov sa zmenilo, proces starnutia sa zintenzívnil.

Keď porovnáme vekovú štruktúru obyvateľstva v obci za posledné roky tak vidíme, že index starnutia nám ukazuje za posledných 10 – 15 rovnaké údaje s miernym zhoršením. Je všeobecne známe, že rómske obyvateľstvo sa líši od nerómskeho svojim spôsobom života, životnou a vzdelanostnou úrovňou, ako aj reprodukčným správaním. Na druhej strane Rómovia zďaleka nie sú homogénnou skupinou. Stále významnejším diferenciačným faktorom sa stáva stupeň integrácie resp. segregácie. V dôsledku rozdielneho demografického správania sú prírastky rómskeho obyvateľstva vyššie, ako prírastky nerómskeho obyvateľstva. Rómska reprodukcia sa spomaľuje, preto aj prírastky obyvateľstva sa budú znižovať a v priebehu 20 rokov by nemal byť výraznejší rozdiel vo vývoji rómskeho a nerómskeho obyvateľstva.

I napriek týmto skutočnostiam štruktúra obyvateľstva obce v dôsledku stagnácie počtu obyvateľov predproduktívnom veku oproti nárastu poproduktívnym v blízkej budúcnosti prinesie aj demografický problém prestarnutie obyvateľstva a problém v sociálnej starostlivosti obyvateľstva.

Kvôli očakávanému nárastu poproduktívneho obyvateľstva a potrebe sociálnej služby pre rómsku komunitu treba uvažovať o doplnení vhodnej formy poskytovania sociálnej služby v obci. Vhodnou alternatívou do budúcna môže byť zabezpečenie permanentného poskytovania opatrovateľskej služby a stravovania. Pre rómsku komunitu treba zabezpečiť permanentné poskytovanie sociálnej služby v krízovej intervencie, zreteľom na zotrvanie prijímateľov v domácom prostredí, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny.

Nakoľko finančné možnosti obce sú obmedzené, obec podporuje prípadnú snahu subjektov poskytujúce sociálne služby na zabezpečenie potrebných sociálnych služieb pre obec.

2.2. Školstvo

V obci Čičava sa nachádzajú výchovné zariadenia Materská škola a Základná škola. Školská výchova podľa dostupných údajov sa traduje z druhej polovice 19. storočia ako cirkevná škola.

Základná škola

Základná škola s celodennou prevádzkou bola odovzdaná do zriaďovateľskej právomoci obce v roku 2002. Oficiálny názov školy je Základná škola Čičava. Základná škola je zapojená do projektu PHARE č. SR 0103.01 v rámci ktorého je zriadený nultý ročník pre 6 ročných žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Výchovno-vzdelávací proces prebieha podľa platných učebných osnov a štandardov jednotlivých predmetov na 0. stupni podľa základného variantu a štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0 a na I. stupni podľa základného variantu a štátneho vzdelávacieho programu ISCED 1.. II. stupeň navštevujú vo Vranove nad Topľou. Prevádzka školy je jednozmenná, chýba ŠKD na zabezpečenie záujmovej činnosti a organizovanie aktivít rôzneho charakteru. Žiaci majú zabezpečenú suchú stravu. Škola využíva internet a informačné a komunikačné technológie. Škola sa úspešne uchádza o rôzne projekty na získanie finančných prostriedkov na zvýšenie kvality výchovy, čo sa odzrkadľuje na úspešnosti žiakov na rôznych súťažiach. Na škole boli vykonané rekonštrukčné práce z vlastných zdrojov. V súčasnosti vo výchovno-vzdelávacom procese integrácia detí a žiakov z obce Čičava prebieha s pomocou pedagogického asistenta učiteľa pre deti so zdravotným znevýhodnením a zo sociálne znevýhodneného prostredia. Na škole pracujú asistenti pre rómske deti. Súčasťou školy je Centrum osobnej hygieny a práčovne. Žiaci sa tu pravidelne za pomoci a usmernenia triednych učiteľov získavajú hygienické návyky.

Počet žiakov v základnej škole je celkovo 102.

Materská škola

Pre deti predškolského veku je zabezpečená celodenná starostlivosť v obci.
V materskej škole pracujú kvalifikovaní pedagogickí zamestnanci, ktoré pripravujú pre deti bohatý edukačný program. Budova materskej školy je umiestnená v areály s dostatkom zelene, ideálne pre celodenný pobyt detí a deti majú zabezpečenú teplú stravu. Materskú školu navštevujú deti vo veku od 3 - do 6 rokov. Materskej škole pracujú asistenti pre rómske deti.

Počet detí v materskej škole je 66.

Zo sociálneho hľadiska existencia pedagogického dozoru v obci kladne vplýva na dospievajúcu mládež.

2.3. Služby

V obci je zastúpenie najmä drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorý podnikatelia majú len sídlo v obci a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce

Tabuľka č. 3 Odvetvová štruktúra subjektov pôsobiacich v obci

Odvetvie	Počet prevádzok
Poľnohospodárstvo	2
Maloobchod	5
Služby	37
Spoločnosti	5

Zdroj: vsetkyfirmy.sk

Miera ekonomickej aktivity v obci je okolo 41 %, časť obyvateľstva je napojená na štátne sociálne dávky. Narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami. Vyše 35 % ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza za prácou mimo obce. Chýbajú možnosti zamestnávať obyvateľov s najnižším vzdelaním.

Kultúra, šport, zdravotníctvo

Spoločenský život je veľmi aktívny, na ktorom sa zúčastnia vekové kategórie od detí po seniori. Zoznam spoločenských organizácií: TJ , Poľovnícke združenie Dubník, Cirkevné organizácie, Pozemkové spoločenstvo, OZ Amari Čičavka, Kultúrno výchovné združenie Kálo Čiriklóro, Záujmové združenie obnovy folklóru, ľudových tradícií a remesiel Kňahinka, DHZ ...

Športovo-rekreačné zariadenia a aktivity – Detské ihrisko, futbalové ihrisko, Viacúčelové ihrisko, Skauting, futbal, turistika, cykloturistika, Hasičská súťaž, možnosti pre poľovníctvo ...

Kultúrne zariadenia a aktivity – Knižnica, Kultúrny dom, Rómske pastoračné centrum ...
Fašiangy, Stavanie mája, MDD, Kultúrny deň obce, Deň Rómov, Stretnutie s dôchodcami – Deň úcty k starším, Mikuláš, Vianočný koncert ...

V obci nie je zdravotné stredisko s lekárňou. Revitalizácia obce je dokončená.

Obec o dianí v obci informuje obyvateľstvo a širokú verejnosť prostredníctvom internetovej stránky www.cicava.sk .

V obci sú vytvorené podmienky na uskutočňovanie rôznych obecných, kultúrnych a športových podujatí, ktoré poskytujú občanom i turistom ideálne podmienky na stretávanie sa pri rôznych príležitostiach a prostredie pre trávenie voľného času.

2.4. Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, dochádzajú denne za prácou a v poľnohospodárstve a s ním súvisiacich službách.

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí.

Skrytú nezamestnanosť, t.j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzač o zamestnanie, alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi.

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, taktiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobo nezamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmenu trhu práce, absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi.

Z dostupných informácií bol zostavený prehľad o miere nezamestnaných :

Rok:	Miera nezamestnaných:
2001	24,47 %
2011	24,26 %
2023	70,00 %
2024	70,00 %

ÚPSVaR Vranov nad Topľou

Uvedené údaje odzrkadľujú odliv obyvateľstva za prácou z územia. Vyše 56 % ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza za prácou mimo obce. Počet uchádzačov sa bude pravdepodobne ešte zvyšovať z dôvodu redukovania prevádzok nielen v obci, ale aj v širokom okolí. V dôsledku tejto skutočnosti mesto zaznamenáva nepriaznivý trend vo vývoji ekonomiky a preto by mal podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest.

3. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Východiskom k spracovaniu analýzy stavu poskytovaných sociálnych služieb boli dostupné údaje v územnom obvode obce, získané osobným, telefonickým a elektronickým kontaktom s poskytovateľmi sociálnych služieb od Úradu práce sociálnych vecí a rodiny. Sociálna služba môže byť poskytovaná ambulantnou formou, terénnou formou, pobytovou formou alebo inou formou podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava. V zmysle zákona o sociálnych službách má poskytovanie sociálnych služieb v prirodzenom prostredí klienta prednosť pred pobytovou formou. Z uvedeného dôvodu sa kladie a aj v budúcnosti bude klásť dôraz na rozvoj ambulantných a terénnych sociálnych služieb, čo je aj v súlade s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na obdobie rokov 2021 – 2030. Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce.

Sociálne služby podľa druhu sú:

- Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach.
- Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi.
- Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku.
- Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií.
- Podporné služby.
- Sociálne služby možno účelne a vhodne spájať.

V obci nepôsobí zariadenie sociálnych služieb, v ktorom je možné zabezpečiť sociálnu službu odkázaným v zariadení. Najbližšie zariadenie s pobytovou formou sa nachádza vo Vranove nad Topľou, kde je možnosť zabezpečiť potrebné sociálne služby v zariadení. Opatrovateľská služba nie je v prevádzke. Sociálne služby pre túto sociálnu skupinu v súčasnosti zabezpečuje aj rodina s využitím ďalších systémov sociálneho zabezpečenia a pomoci cez dávky. Koordinácia sociálnej služby pre obec je riešená v spolupráci so odborom sociálnych vecí na Mestskom úrade vo Vranove nad Topľou – na posúdenie problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci. Čiastočne supluje prácu terénneho pracovníka na vyhľadávanie a evidenciu občanov odkázaných na sociálnu službu. Obec prevádzkuje terénnu sociálnu prácu a MOPS. V obci nie je registrovaná miestna organizácia zdravotne postihnutých osôb.

V poslednej dobe badať ťažkosti s umiestnením odkázaných na pomoc v zariadeniach. Je nevyhnutné vytvorenia zariadenia sociálnych služieb pre potreby obce a regiónu v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí alebo s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli prestarnutiu obyvateľstva vznikne problém so sociálnymi službami v obci ako aj v regióne. Preto obec podporuje aktivity na vytvorenie sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu.

Vo výhľadovom pláne je zabezpečenie permanentného poskytovania opatrovateľskej služby a stravovania. Pre rómsku komunitu treba zabezpečiť permanentné poskytovanie sociálnych služieb krízovej intervencie – TSP, MOPS a Komunitné centrum. Poskytovanie sociálnych služieb prevádzkovať zreteľom na zotrvanie prijímateľov v domácom prostredí, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:
- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok
- návštevy jubilujúcich starších občanov
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....).
- poskytovanie finančnej podpory odkázaným
- v prípade potreby zabezpečenie opatrovateľskej služby a stravovania
- sociálne služby krízovej intervencie

Obec v prípade potreby podporuje:
- poskytovanie sociálnych služieb s verejnými a neverejnými poskytovateľmi pre potreby obce na základe zmluvy s poskytovateľom.

3.1. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Celkový počet obyvateľov komunity má trvale klesajúcu tendenciu, čo preukazuje úbytok populácie ako aj migrácia, tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb.

Veková štruktúra, ktorá je súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórií, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoc pri sebaobsluhe a zdravotného postihnutia.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

a) seniori
b) nezamestnaní a zamestnanci s nízkym vzdelaním
c) deti a mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia
d) uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím
e) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie.

SENIORI

Identifikácia problémov
- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc
- osamelí seniori so zdravotnými problémami
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci
- chýbajú skúsenosti s poskytovaním sociálnych služieb
- chýba miestna legislatíva
- chýba pobytová sociálna služba
- financovanie neverejných poskytovateľov sociálnych služieb

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácií vyžadujúcej podporu komunity, je možné charakterizovať túto skupinu týmito spoločnými prejavmi:
- predlžovanie individuálneho aj priemerného veku
- nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci
- vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny
- stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity

Z hľadiska početnosti ide i jedinú sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu premietajúcu nárastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Podľa údajov ŠÚ SR máme k dispozícii tieto údaje:

Počet obyvateľov	predprod. vek/%	produktívny vek/%	poproduk. vek/%
2010/ 1 151	366/31,80%	666/57,86%	119/10,34%
2011/ 1 212	400/33,00%	682/56,27%	130/10,73%
2021/ 1 288	376/29,19%	788/61,18%	124/ 9,63%

Zdroj: sodb.infostat.sk

Občania nad 60 rokov tvoria necelých 10 % z celkového počtu obyvateľov, ide o skupinu perspektívne odkázanú na sociálne služby. Keď porovnáme jednotlivé roky, tak vidíme, že počet ľudí poproduktívneho veku stagnuje. Podľa prepočtov bude opatrovateľskú službu v blízkej budúcnosti permanentne potrebovať 2 – 4 obyvateľov a umiestnenie v zariadení sociálnych služieb 3 osoby.

Obec v prípade potreby vytvárala by technické a materiálne podmienky na činnosť organizácie seniorov – Jednota dôchodcov Slovenska v obci Čičava, ktorá by mohla organizovať pre seniorov kultúrno-spoločenské aktivity v obci. Svojou aktivitou by mohla inšpirovať aj mladšiu generáciu v obci.

<u>Terénna opatrovateľská služba</u>
Opatrovateľská služba je starostlivosť v domácom prostredí, zatiaľ je to jediná forma terénnych sociálnych služieb v komunite obce pre kategóriu seniorov, Obsah a rozsah ich poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Celodenné poskytovanie opatrovateľskej služby v súčasnosti nie je v prevádzke pre prijímateľov sociálnej služby.

Vlastná legislatíva na poskytovanie sociálnej služby v územnom obvode obce Čičava nie je vypracovaná a schválená obecným zastupiteľstvom.
Táto služba, nakoľko nie je v prevádzke, nie je zapísaná v Registri poskytovateľov sociálnych služieb Prešovského samosprávneho kraja, obcou Čičava.

Jedáleň pre dôchodcov – nie je, stravovanie v prípade potreby obecný úrad vie zabezpečiť od registrovaného dodávateľa stravy – školská jedáleň. Postup a podmienky pri poskytovaní stravovania dôchodcom a zdravotne postihnutým občanom v obci sú upravené vo VZN č. 2/2023. Stravu odoberá v priemere 12 stravníkov.

Zákonom č. 280/2019 Z. z. sa prijali zmeny a s účinnosťou od 1. 1. 2022 sa upravili podmienky finančnej podpory neverejných poskytovateľov z rozpočtov obcí a vyšších územných celkov pri poskytovaní finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby; výška tohto finančného príspevku sa neznižuje o príjem z úhrady ošetrovateľskej starostlivosti na základe verejného zdravotného poistenia a o skutočne dosiahnuté príjmy z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú neverejným poskytovateľom.
Obec v súčasnosti nedopláca ekonomicky oprávnené náklady za obyvateľa obce umiestneného v zariadení sociálnych služieb u neverejného poskytovateľa sociálnych služieb.

Obec plánuje vybudovať v územnom obvode zariadenie sociálnych služieb s pobytovou službou. V súčasnosti sa čaká na aktuálnu výzvu v operačnom programe.

Bezbariérovosť v obci je riešená čiastočne.

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné :

V prípade potreby VZN o poskytovaní sociálnych služieb v územnom obvode obce.
V prípade potreby zabezpečiť opatrovateľskú službu.
V prípade potreby zabezpečiť pobytovú sociálnu službu.
V prípade potreby zabezpečiť stravovanie.
Preskúmať možnosť a potrebu poskytovania pobytovej sociálnej služby.
Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v obci.
Priebežne monitorovať potreby seniorov (1x ročne prieskum).

NEZAMESTNANÍ A ZAMESTNANCI S NÍZSKYM VZDELANÍM

Identifikácia problémov

- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie
- chýbajú možnosti zamestnať obyvateľov s nízkym vzdelaním
- chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti – agentúra podporovaného zamestnávania, príležitostných prác, podporovanej práce
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou odborníkmi, ÚPSVaR

V spolupráci s ÚPSVaR Vranov nad Topľou, obec v prípade potreby organizuje verejnoprospešné práce - malé obecné služby. Vo väčšine prípadov by sa jednalo o najodkázanejšie skupiny občanov. Aktivačné práce sa vykonávajú v súlade so zákonom 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti. Zároveň obec podľa zákona 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení má možnosť uzatvárať Dohodu o podmienkach vykonávania menších obecných služieb pre obec s uchádzačmi o zamestnanie, ktorí nespĺňali podmienky na podpísanie dohody s ÚPSVaR. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce. Dlhodobo nezamestnaní občania sa stavajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrvávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácia pracovať, čím sa stavajú neuplatniteľným na trhu práce. Cieľom zámeru je zlepšenie pracovných návykov, zlepšenie životných podmienok znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a zotrvanie v pracovnom procese aj po skončení doby poskytovania príspevku. Obec má záujem pomôcť svojim občanom v hmotnej núdzi zamestnať sa. Pre občana je to okrem finančného aj morálne ocenenie, že je užitočný a má možnosť zaradiť sa do kolektívu. Nezanedbateľná je aj možnosť vylepšiť si rodinný rozpočet. U dlhodobo nezamestnaných klesá s časom aj sebavedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potenciálnym zamestnávateľom.

Podprogram Aktivačné služby – Malé obecné služby sa týka aktivít v obci, údržbu verejných priestranstiev, obecných budov, zberu separovaného odpadu v obci, prostredníctvom nezamestnaných občanov pracujúcich v obci v rámci aktivačných prác a zamestnaných v spolupráci s úradom práce. Momentálne táto činnosť na základe § 54 je v prevádzke so 45 obyvateľmi obce. Financie v prípade potreby sú zabezpečené z ÚPSVaR Vranov nad Topľou.

Proces poklesu nezamestnanosti sa snaží ÚPSVaR podporovať organizovaním rekvalifikačných kurzov, tak aby spĺňali požiadavky budúcich zamestnávateľov a zároveň uchádzačov o zamestnanie, ale aj zamestnávateľov motivovať prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce – zákon o službách zamestnanosti č. 5/2004 Z.z..

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné :

Pomoc pri rekvalifikácií dlhodobo nezamestnaných.

DETI,MLÁDEŽ A RODINY V RIZIKU SOCIÁLNEHO VYLÚČENIA

Identifikácia problému:
- chýba vyhľadávacia činnosť sociálne slabších rodín s deťmi, ktoré potrebujú pomoc
- deti zo sociálne slabších rodín majú stravovacie problémy
- nevhodné trávenie voľného času
- rodiny s deťmi sú často na hranici životného minima
- chýba miestna legislatíva

Mládež v obci je organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza v Kultúrnom dome v spolupráci s obecným úradom, ihrisko a príroda okolo obce. V obci je možnosť športového vyžitia mládeže na úrovni. Hlavnou úlohou kultúrneho centra v obci Čičava je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľno časové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva.
Výborná je vzájomná spolupráca obecného úradu Čičava so školami, kde chodia deti do škôl. Deti sa aktívne zapájajú do podujatí organizovaných školami, napr. pre dôchodcov, pre matky na Deň matiek, rôzne slávnosti....
Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín. V školskom roku 2024/2025 sa poskytuje dotácia pre detí v materskej škole prostredníctvom ÚPSVaR na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením z obce Čičava. V prípade potreby podporu zabezpečuje vzdelávacie zariadenie. Od 1.9.2023 je poskytovaná dotácia na stravu pre žiakov povinnej predprimárnej výchovy (predškolákov) vo výške 1,40 € na deň, pre žiakov 1. stupňa vo výške 2,10 € za obed a pre žiakov 2. stupňa vo výške 2,40 € za obed.

Obec nemá vypracované zásady poskytovania finančnej podpory pri narodení dieťaťa.

Obec neposkytuje príspevok dobrým študentom. Na konci školského roka najlepší žiaci sú odmenení vecným darom v škole.

Sociálne služby vo vzťahu k predmetnej cieľovej skupine je potrebné prioritne orientovať na ohrozené rodiny, rodiny v kríze a mladých ľudí.
Ohrozená rodina – t.j. rodina, ktorá sa ocitla pod vplyvom vonkajších a vnútorných faktorov, ktoré ju ohrozujú. Najčastejšie ide o:
- neadekvátne rodičovské postoje, hodnoty, vzory a zručností
- strata bývania, resp. rodina žije len v sociálnej ubytovni a nedisponuje priestormi vhodnými na bývanie
- užívanie alkoholu alebo iných návykových látok
- náhle životné zmeny alebo iné stresové situácie
- upadanie prostredia, v ktorom rodina žije
- chudoba, sociálne vylúčenie

Pri ohrozenej rodine sa nemuselo nevyhnutne vyskytnúť problémové - neželané správanie, ktoré by priamo ohrozilo dieťa či iného člena rodiny.
Dlhodobým neriešením krízovej situácie dochádza k rozkladu rodiny, v konečnom dôsledku až odlúčenie detí od rodičov na základe rozhodnutia súdu.
Obec v súčasnosti nemá umiestnené deti v náhradnej rodinnej starostlivosti alebo reedukačnom zariadení. V detskom domove je 8 deti z obce. Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu ohľadne sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na sanáciu krízovej situácií v rodine a na ochranu práv a právom chránených záujmov detí.
Obec poskytuje pomoc v naliehavých prípadoch, ak je život dieťaťa ohrozený, alebo je ohrozený jeho psychosomatický vývoj. V zmysle zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, ktorý dal obciam a mestám nové kompetencie a povinnosti, je potrebné sa zaoberať predchádzaniu patologických javov. Úlohou obce je ochrana detí pred týraním, zneužívaním a zanedbaním výchovy a výživy zo strany rodičov.

S nárastom počtu detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami rastie aj záujem rodičov integrovať svoje deti do bežných škôl a pre uľahčenie tohto procesu využívať aj podporu asistenta na vyučovaní. Z výsledkov prieskumu, ktorý uskutočnilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR) v roku 2015 vyplynulo, že učitelia i riaditelia škôl vidia najväčší prínos asistenta učiteľa v tom, že individuálnym prístupom pomáha v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu žiakom, ktorí majú špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Tým pádom môžu byť aj žiaci s takýmito potrebami integrovaní do bežnej školy a môžu sa vzdelávať v hlavnom prúde vzdelávacieho procesu. Asistent učiteľa s pomocou špeciálneho pedagóga a školského psychológa pomáha skvalitňovať vyučovací proces žiaka so zdravotným znevýhodnením alebo s nadaním.

V súčasnosti vo výchovno-vzdelávacom procese integrácia detí a žiakov z obce Čičava prebieha s pomocou pedagogického asistenta učiteľa pre deti so zdravotným znevýhodnením a zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Treba vypracovať a schváliť:

V prípade potreby zásady poskytovania finančnej podpory pri narodení dieťaťa.
V prípade potreby VZN, ktorým sa určuje postup na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.
V prípade potreby upozorniť vzdelávacie zariadenie na potrebu pedagogického asistenta pre skvalitnenia vyučovacieho procesu pre deti so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním z obce Čičava.
V prípade potreby upozorniť vzdelávacie zariadenie na zabezpečenie dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením.
V prípade potreby zabezpečiť financie na školské potreby pre deti v hmotnej núdzi z obce Čičava.
Priebežne monitorovať potreby rodín v riziku sociálneho vylúčenia (1x ročne prieskum).

ZDRAVOTNE POSTIHNUTÍ

Identifikácia problému
- chýba vyhľadávacia činnosť občanov so zdravotnými problémami, ŤZP
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou chýba možnosť zamestnať zdravotne postihnuté osoby
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy.
Z kriteriálneho hľadiska charakteru postihnutia rozdeľujeme občanov so zdravotným postihnutím do 5 základných kategórii:
- mentálne a psychické postihnutia
- zmyslové postihnutia
- postihnutia pohybového aparátu
- kombinované postihnutia
- ostatné postihnutia (mnohé majú charakter civilizačných ochorení).

Každá z uvedených kategórii postihnutí má rozdielne dopady na sociálne následky postihnutia a tým aj na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov ako aj foriem poskytovania. Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore.
V obci nefunguje miestna organizácia postihnutých osôb. Kvôli adresnosti pri riešení problémov zdravotne postihnutých, bolo by vhodné založiť miestnu organizáciu v obci.
Obec prispieva na čiastočnú úhradu nákladov stravy pre seniorov a zdravotne postihnutých. Postup a podmienky pri poskytovaní stravovania dôchodcom a zdravotne postihnutým občanom v obci sú upravené vo VZN č. 2/2023.

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné:

Preskúmať možnosť a potrebu založenia miestnej organizácie zdravotne postihnutých osôb alebo ich začlenenie v najbližšej organizácii.
Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v obci.
Priebežne monitorovať potreby zdravotne postihnutých (1x ročne prieskum).

OBČANIA SO SOCIÁLNYMI A SPOLOČENSKÝMI PROBLÉMAMI

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na pomoc
- chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financie
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie
- informácie o možnostiach sociálnej pomoci nie sú dostatočné a na požadovanej úrovni
- násilie v rodinách spojené so závislosťou na alkohole, vandalizmus, násilie, drogové závislosti, pasivita občanov riešiť veci verejné
- chýba komunitné centrum

Svojím zložením ide o najrôznorodejšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé. K tejto sociálnej skupine zaraďujeme:
- občanov bez prístrešia
- občania prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a ústavu na výkon väzby
- dlhodobo nezamestnaní občania
- občania spoločensky neprispôsobiví a závislí občania
- rómska komunita

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť v niektorých jej kategórii len odhadnúť. Kategória, ktorá z tejto cieľovej skupiny potenciálnych klientov si vyžaduje osobitnú pozornosť, analýzu a prístup. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou inklúziou. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, nevplývajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu.
Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám rodinách. Treba zvážiť možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom. Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčasnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.
Počet osôb sociálne odkázaných a dôchodcovia s nízkymi príjmami v obci je okolo 150, pre ktorých obec v roku 2012 zabezpečila potravinovú pomoc. V prípade potreby pomoc je zabezpečená prostredníctvom SČK.

Pre Rómsku komunitu v obci nie je vybudované Komunitné centrum /KC/.
Úlohou komunitného centra je účinne pomáhať sociálne sladším a neprispôsobivým občanom, osvojovať si správne návyky pre ďalšie uplatnenie v živote.
Charakteristika opatrenia pre marginalizovanú rómsku komunitu /MRK/:

- Vysoký počet nezamestnaných z radov MRK
- Vysoká miera odkázanosti na dávku v hmotnej núdzi u MRK
- Absencia pracovných a hygienických návykov
- Neefektívne využívanie voľného času v MRK

Uvedené skutočnosti poukazujú na potrebu venovať sa MRK systematicky a cielene - v rámci Komunitného centra v obci (v súlade s § 33 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách).
Prevádzkovaním KC by vznikol priestor na poskytovanie sociálnej pomoci počas dňa fyzickým osobám alebo rodinám, ktoré sú ohrozená sociálnym vylúčením, majú obmedzenú schopnosť sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy pre svoje životné návyky a spôsob života.
V Komunitnom centre by vznikol priestor na:

- poskytovanie sociálneho poradenstva,
- pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- preventívnu a osvetovú činnosť
- záujmovú činnosť
- poskytovanie nevyhnutného ošatenia a obuvi

Obec prevádzkuje sociálne služby krízovej intervencie – TSP a MOPS.
Služba je zabezpečená prostredníctvom projektu „Program Slovensko 2021 – 2027“ spolufinancovaný Európskym sociálnym fondom pre obec Čičava projekt s názvom: Terénna sociálna práca a komunitné centrá – aktivita TSP a Miestne občianske poriadkové služby v obci Čičava. Výška nenávratného finančného príspevku je 327 672,70 €. Poskytovateľom je Implementačná agentúra MPSVaR. Cieľovou skupinou sú príslušníci a obyvatelia marginalizovanej rómskej komunity. Úlohou TSP je aktívnou účasťou, preventívnym pôsobením, vzdelávacou činnosťou, asertívnym zasahovaním, vlastným príkladom a osobnou aktívnou účasťou ovplyvňovať komunitu v daných lokalitách k zlepšovaniu svojho vlastného života, k dodržiavaniu verejného poriadku, nepoškodzovaniu a ochrane svojho majetku i majetku druhých, ochrane životného prostredia, predchádzaniu páchania sociálno-patologických javov.

Počas činnosti obec pozorovala pozitívne zmeny vo vzdelanostnej úrovni MRK a vo využití voľného času deti a mládeže. Kvôli týmto skutočnostiam bolo by vhodné zabezpečiť permanentné poskytovanie sociálnych služieb krízovej intervencie pre MRK - TSP.

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné:
V prípade aktuálnosti vybaviť potravinovú pomoc pre sociálne odkázaných a dôchodcom s nízkymi príjmami.
Preskúmať možnosť vybudovania komunitného centra.
Preskúmať možnosť predlženie poskytovania sociálnych služieb pre MRK.
Udržať úroveň poskytovania sociálnych služieb krízovej intervencie pre MRK.
Priebežne monitorovať potreby obyvateľov sociálne odkázaných (1x ročne prieskum).

4. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Čičava v budúcnosti počíta s nárastom počtu obyvateľov v kategórii predproduktívneho len v prípade celkového nárastu počtu obyvateľstva. Je potrebné počítať s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku. Štatistické údaje nám ukazujú, že počet ľudí poproduktívneho veku má narastajúcu tendenciu. Z toho vyplýva, že jedine nárast počtu obyvateľstva o mladé rodiny môže udržať index starnutia/IS/ v želateľných medziach.

Podľa údajov ŠÚ SR máme k dispozícii tieto údaje:

Počet obyvateľov	predprod. vek/%	produktívny vek/%	poproduk. vek/%	IS
2001/ 899	276/30,70%	511/56,84%	112/12,46%	40,58
2011/ 1 212	400/33,00%	682/56,27%	130/10,73%	32,50
2021/ 1 288	376/29,19%	788/61,18%	124/ 9,63%	32,98

Zdroj: sodb.infostat.sk

Keď porovnáme % podiel rómskeho obyvateľstva v obci za posledné roky tak vidíme klesanie štatistického podielu. Kým ešte v roku 1991 bol podiel rómskeho etnika v obci štatisticky vykázaný na úrovni 32,92 %, v roku 2001 48,83 % a v roku 2011 42,74 %. Pri sčítaní obyvateľstva v roku 2021 bol podiel vykázaný na úrovni 5,67 % a ako ďalšiu národnosť 530 obyvateľov obce si nevybrali ako rómska. Odhad z Atlasu rómskych komunít hovorí o 65 % podiele rómskeho etnika v obci.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

- rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
  a, poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
  b, nepriaznivého zdravotného stavu,
  c, dovŕšenia dôchodkového veku,
  d, terénnej sociálnej služby
- rozšírenie bytovej výstavby – podpora opráv existujúcich obydlí,
- vyriešiť bezbariérovosť v obci
- zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v zariadení
- vypracovať a schváliť chýbajúcu miestnu legislatívu v oblasti sociálnych služieb
- v prípade potreby zabezpečiť možnosť stravovania odkázaných osôb
- v prípade potreby zabezpečenie opatrovateľskej služby
- podpora vytvorenia sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu
- v prípade potreby zabezpečiť poskytovanie sociálnych služieb potrebných pre obec
- v prípade potreby zabezpečiť asistenta pre skvalitnenia vyučovacieho procesu pre deti so zdravotným znevýhodnením
- v prípade potreby zabezpečenie dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením
- udržať úroveň poskytovania sociálnych služieb v dennom stacionári pre MRK – TSP a MOPS
- komunitné centrum
- vytvorenie pobytovej sociálnej služby

4.1. SWOT analýza v sociálnej oblasti

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom
- záujem komunity obce a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti
- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity
- pokoj vidieckeho prostredia
- blízkosť turisticky atraktívneho mesta
- dobrá spolupráca obecného úradu so školami
- existencia pedagogického dozoru v obci
- pedagogický asistent učiteľa v školskej výchove
- existencia infraštruktúry na voľnočasové aktivity
- udržiavané staré zvyky a tradície obce
- aktívne spoločenské organizácie
- skúsenosti s poskytovaním sociálnych služieb pre MRK – TSP a MOPS
- zabezpečené stravovanie
- existencia rómskeho združenia

Slabé stránky:

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby
- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb
- nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb
- migrácia mladej generácie
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci
- chýba miestna legislatíva
- absencia zdravotnej infraštruktúry
- chýba miestna organizácia zdravotne postihnutých a seniorov
- nezamestnanosť
- chýba komisia pre veci sociálne
- chýba pobytová sociálna služba
- chýba komunitné centrum

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov
- cielenie opatrení podľa miestnych potrie
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti prie riešení životných situácií
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva
- vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov použiteľných pre trh práce
- v prípade potreby preventívne programy pre občanov so závislosťami
- v prípade potreby založenie komisie pre veci sociálne
- v prípade potreby preventívne programy pre MRK
- v prípade potreby zabezpečiť financie na školské potreby pre deti v hmotnej núdzi.
- prípade potreby zabezpečiť dotáciu z ÚPSVaR pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni
- v prípade potreby zabezpečiť asistenta pre skvalitnenia vyučovacieho procesu pre deti so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním.

Ohrozenia:

- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality
- možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb.
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity
- nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby
- neisté finančné zabezpečenie už prebiehajúcich aktivít
- hospodárska kríza
- zvyšovanie segregácie a chudoby
- financovanie neverejných poskytovateľov sociálnych služieb

Vyhodnotenie pôsobiacich faktorov je zrejmé, že existuje nerovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stánky. Počet a hlavne pôsobenia slabých stránok je prevahe nad silnými. Z uvedeného vyplýva, že v prípade ak by tento stav v spoločnosti pretrvával a neriešil by sa, mohli by nastať negatívne javy ako:

- vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce
- pokles súčasnej úrovne úž poskytovaných sociálnych služieb
- pokles alebo strata dôvery v oficiálne orgány obce a ich schopnosť riešiť problémy v sociálnej oblasti ...

5. Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb

Na dosiahnutie tohto cieľa využívať koordinovaný postup všetkých poskytovateľov sociálnych služieb v obci, s efektívnym využitím ich súčasných personálnych a finančných kapacít a so zameraním sa na získanie všetkých dostupných finančných zdrojov, vrátene prehodnotenia priorít obecného rozpočtu smerom k navýšeniu v oblasti sociálnych služieb.

5.1. Priority rozvoja sociálnych služieb v obci Čičava

Priorita č. 1	Terénna opatrovateľská služba
AKTIVITY	➢ *Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí* ➢ *Aktivity smerujú k skvalitneniu životnej úrovne, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny a na zlepšenie medziľudských vzťahov.*
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 – 2030

REALIZÁTOR	**Zodpovedná osoba**
➢ Obec Čičava ➢ Prešovsky samosprávny kraj ➢ Registrovaný subjekt ➢ ESF	

Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnych služieb

1) V prípade nárastu počtu prijímateľov sociálnej služby bude potrebné navýšiť počet opatrovateliek v závislosti od potrieb prijímateľov resp. rozsahu ich odkázanosti.
2) V prípade nulového nárastu prijímateľov sociálnej služby bude aj nulový nárast opatrovateliek.

Priorita č. 2	Sociálna služba v zariadení
AKTIVITY	➢ *Zabezpečenie pobytovej sociálnej služby v registrovanom zariadení na VÚC*
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 – 2030

REALIZÁTORI/PARTNERI	**Zodpovedná osoba**
➢ Obec Čičava ➢ Prešovsky samosprávny kraj ➢ Registrovaní subjekt	

Kvantifikácia potrebnej kapacity

Nakoľko obec Čičava nedokáže predikovať ročný prírastok záujmu o pobytovú formu sociálnej služby u verejného resp. neverejného poskytovateľa sociálnej služby, bude postupovať špecifickým spôsobom u každého občana individuálne s akcentom na uspokojenie jeho potrieb a požiadaviek.

Priorita č. 3	Stravovanie starších a odkázaných osôb, vrátane detí
AKTIVITY	➢ *Zabezpečenie možnosti stravovania* ➢ *Zabezpečenie finančnej podpory stravovania* ➢ *Zabezpečenie potravinovej pomoci*
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 – 2030

REALIZÁTORI/PARTNERI	**Zodpovedná osoba**
➢ Obec Čičava ➢ Registrovaný subjekt ➢ ÚPSVaR Vranov nad Topľou	

Kvantifikácia potrebnej kapacity

Väčšina občanov obce Čičava v prípade potreby stravu odoberá od registrovaného dodávateľa stravy, v prípade zvýšeného záujmu o túto prioritu č.3 bude obec Čičava postupovať špecifickým spôsobom s prihliadnutím na požiadavky občanov.

Priorita č. 4	Integrácia detí vo výchovno–vzdelávacom procese
AKTIVITY	➢ *Individuálny prístup pri integrácií detí vo vyučovacom procese so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním* ➢ *Zabezpečenie asistenta učiteľa*
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 – 2030

REALIZÁTORI/PARTNERI	**Zodpovedná osoba**
➢ Obec Čičava ➢ ZŠ a MŠ	

Kvantifikácia potrebnej kapacity

Nakoľko obec Čičava nedokáže predikovať ročný prírastok záujmu o prioritu č.4, bude postupovať špecifickým spôsobom individuálne u každého dieťaťa so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami.

Priorita č. 5	Spoločensky neprispôsobivé osoby
AKTIVITY	➢ *Osobitný príjemca dávky* ➢ *Začlenenie spoločensky neprispôsobivých osôb do spoločenského života*
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 – 2030

REALIZÁTORI/PARTNERI	**Zodpovedná osoba**
➢ Obec Čičava ➢ ÚPSVaR Vranov nad Topľou	

Kvantifikácia potrebnej kapacity

Nakoľko obec Čičava nedokáže predpokladať ročný prírastok záujmu o uvedenú prioritu č.5, bude postupovať špecifickým spôsobom individuálne u každého občana s akcentom na uspokojenie jeho potrieb a požiadaviek.

Priorita č. 6	Nezamestnaní
AKTIVITY	➢ *Pracovné návyky* ➢ *Spolupráca s ÚPSVaR pri hľadaní zamestnania* ➢ *Pomoc pri rekvalifikácií*
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 – 2030

REALIZÁTORI/PARTNERI	**Zodpovedná osoba**
➢ Obec Čičava ➢ ÚPSVaR Vranov nad Topľou	

Kvantifikácia potrebnej kapacity

Nakoľko obec Čičava nedokáže predpokladať ročný prírastok záujmu o uvedenú prioritu č.6, bude postupovať špecifickým spôsobom individuálne u každého občana s využitím ponuky projektovej spolupráce ÚPSVaR Vranov nad Topľou.

Priorita č. 7	Vybudovanie bezbariérovosti v obci
AKTIVITY	***Predinvestičná fáza:*** ➢ *Spracovanie výkresovej dokumentácie (pre územné konanie, pre stavebné povolenie)* ➢ *Vydanie stavebného povolenia* ***Investičná fáza:*** ➢ *Získanie zdrojov financovania* ➢ *Verejné obstarávanie podľa zákona č. 343/2015 o ver. obstarávaní* ➢ *Realizácia*
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 – 2030

REALIZÁTORI/PARTNERI	**ZDROJE FINANCOVANIA**
➢ Obec Čičava ➢ MO Zdravotne postihnutých osôb ➢ MPSVaR ➢ Prešovsky samosprávny kraj	➢ dotácie z MPSVaR ➢ výťažok z lotérie ➢ vlastné zdroje pre kofinancovanie
Zodpovedná osoba	

Kvantifikácia potrebnej kapacity

Nakoľko obec Čičava nedokáže predpokladať ročný prírastok záujmu o uvedenú prioritu č.7, pri prípadnej rekonštrukcií objektov v majetku obce Čičava a na základe požiadaviek občanov bude postupovať špecifickým spôsobom.

Priorita č. 8	Legislatíva, Registrácia nových sociálnych služieb
AKTIVITY	➢ *Vypracovanie a schválenie VZN a zásady finančnej podpory v oblasti sociálnych služieb* ➢ *Novelizácia* ➢ *Registrácia sociálnych služieb na VÚC – podľa potreby – Pobytová sociálna služba, Komunitné centrum, ….*
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 – 2030

REALIZÁTORI/PARTNERI	**Zodpovedná osoba**
➢ Obec Čičava ➢ Prešovsky samosprávny kraj	

Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnych služieb

Nakoľko obec Čičava nedokáže predpokladať ročný prírastok záujmu o nový druh sociálnej služby v obci. V budúcnosti bude prihliadať na požiadavky občanov a potrebnú sociálnu službu zaregistruje na VUC.

Priorita č. 9	Bytová výstavba a podpora obnovy bytového fondu
AKTIVITY	***Predinvestičná fáza:*** ➢ *Vysporiadanie vlastníckych vzťahov* ➢ *Spracovanie výkresovej dokumentácie (pre územné konanie, pre stavebné povolenie)* ➢ *Vydanie stavebného povolenia* ***Investičná fáza:*** ➢ *Získanie zdrojov financovania* ➢ *Verejné obstarávanie podľa zákona č. 343/2015 o ver. obstarávaní* ➢ *Realizácia* ➢ *Kolaudácia* ***Fáza po realizácii:*** ➢ *Kvalitné sociálne prostredie*
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 – 2030

REALIZÁTORI/PARTNERI	**ZDROJE FINANCOVANIA**
➢ Obec Čičava ➢ Štátny fond ➢ Obyvatelia obce	➢ Dotácie ➢ vlastné zdroje
Zodpovedná osoba	

Kvantifikácia potrebnej kapacity

Nakoľko obec Čičava nedokáže predpokladať ročný prírastok záujmu o uvedenú prioritu č.9, bude postupovať špecifickým spôsobom individuálne u každého občana s rešpektovaním jeho potrieb a požiadaviek.

Priorita č. 10	Vybudovanie cyklotrasy
AKTIVITY	➢ *Zabezpečenie aktívneho športového vyžitia seniorov a mládeže* ➢ *Rehabilitácia zdravotne postihnutých* ➢ *Bezpečný presun obyvateľstva*
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 – 2030

REALIZÁTORI/PARTNERI	**ZDROJE FINANCOVANIA**
➢ Obec Čičava ➢ Ministerstvo Financií a PSVaR ➢ Prešovsky samosprávny kraj ➢ MO zdravotne postihnutých osôb	➢ Dotácie ➢ vlastné zdroje pre kofinancovanie
Zodpovedná osoba	

Kvantifikácia potrebnej kapacity

Nakoľko obec Čičava nedokáže predpokladať ročný prírastok záujmu o uvedenú prioritu č.10, bude postupovať špecifickým spôsobom individuálne u každého občana s rešpektovaním jeho požiadaviek.

Priorita č. 11	Vytvorenie zariadenia sociálnych služieb a podpora poskytovania sociálnej služby pre potreby obce a regiónu
AKTIVITY	➢ *Spolupráca* ➢ *Podpora* ➢ *Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie v domácom Prostredí*
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 – 2030

REALIZÁTORI/PARTNERI	**Zodpovedná osoba**
➢ Registrovaný subjekt ➢ Obec Čičava ➢ Prešovsky samosprávny kraj	

Kvantifikácia potrebnej kapacity

Nakoľko obec Čičava nedokáže predikovať ročný prírastok záujmu o uvedenú prioritu č.11, bude postupovať špecifickým spôsobom podľa nárastu potrieb a záujmu občanov obce Čičava.

Priorita č. 12	Sociálne služby krízovej intervencie
AKTIVITY	➢ *Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí* ➢ *Aktivity smerujú k skvalitneniu životnej úrovne, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny a na zlepšenie medziľudských vzťahov*
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 – 2030

REALIZÁTORI/PARTNERI	**Zdroje financovania**
➢ Obec Čičava ➢ Prešovsky samosprávny kraj ➢ ESF	➢ Dotácie ➢ vlastné zdroje
Zodpovedná osoba	

Kvantifikácia potrebnej kapacity

Nakoľko obec Čičava nedokáže predikovať ročný prírastok záujmu o uvedenú prioritu č.12, bude postupovať špecifickým spôsobom podľa nárastu potrieb a záujmu občanov obce Čičava.

6. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Čičava úzko participuje na PRO Čičava. Čiastkovým cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci.

Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte sú ohraničené je potrebné túto požiadavku zahrnúť do programového rozpočtu na roky 2025 – 2027 (podľa komunitného plánu na roky 2025 – 2030). Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania. Na jednotlivé priority rozvoja sociálnych služieb stanový Obecné zastupiteľstvo obce Čičava zodpovedné osoby a časový horizont realizácie podľa aktuálnosti, t.j. ako je to uvedené v predošlej kapitole ***„Priority rozvoja sociálnych služieb obce...“*** v časti **„Časový horizont realizácie opatrenia“**.

6.1. Finančné podmienky obce na poskytovanie sociálnej služby

t.j. určenie finančných zdrojov z rozpočtu obce, rozpočtu vyššieho územného celku a rozpočtu verejného poskytovateľa sociálnej služby na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity.

Rozpočet na zabezpečenie sociálnych služieb stanový a schvaľuje obecné zastupiteľstvo obce Čičava podľa potreby.

Obec Čičava v súčasnosti neposkytuje a ani nezabezpečuje poskytovanie sociálnej služby v zariadení. V prípade aktuálnosti časť „**Finančné podmienky**„ doplní dodatkom Komunitného plánu sociálnych služieb obce Čičava.

Zákonom č. 280/2019 Z. z. sa prijali zmeny a s účinnosťou od 1. 1. 2022 sa upravili podmienky finančnej podpory neverejných poskytovateľov z rozpočtov obcí a vyšších územných celkov pri poskytovaní finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby; výška tohto finančného príspevku sa neznižuje o príjem z úhrady ošetrovateľskej starostlivosti na základe verejného zdravotného poistenia a o skutočne dosiahnuté príjmy z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú neverejným poskytovateľom.
V súčasnosti obec nedopláca ekonomicky oprávnené náklady za obyvateľa obce umiestneného v zariadení sociálnych služieb u neverejného poskytovateľa sociálnych služieb.

7. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Tento plán budú predstavitelia samosprávy a poverené osoby obecným zastupiteľstvom priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie, je záväzným pre tvorbu rozpočtu obce a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu obce. Komunitný plán sociálnych služieb obce je rozvojový usmerňujúci dokument pre všetky subjekty existujúce, či majúce aktivity na území obce, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor) a je základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Čičava minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce. Na rokovanie zastupiteľstva bude predložená správa o plnení úloh Komunitného plánu sociálnych služieb, aktuálnej situácii a aktualizácii úloh obce v oblasti sociálnych služieb na budúce obdobie.
Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu Komunitného plánu sociálnych služieb obce sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce.

8. Podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj pri aktualizácii komunitného plánovania.

Účasť pri aktualizácii komunitnom plánovaní:
- písomné návrhy občanov – preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť
- ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predloženom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom
- účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení.

Komunitný plán možno meniť:
- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb
- po uplynutí plánovaného obdobia.

9. Súlad poskytovania sociálnych služieb v územnom obvode obce

V súčasnosti obec Čičava poskytuje sociálnu službu:
§ 24a Terénna sociálna služba krízovej intervencie – TSP a MOPS

Poskytované sociálne služby nie sú zapísané v Registri poskytovateľov sociálnych služieb Prešovského samosprávneho kraja, obcou Čičava, ale sú v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite obce Ozdín, ako aj s Komunitným plánom sociálnych služieb obce Čičava.

Obec v prípade potreby podporuje:
- poskytovanie sociálnych služieb s verejnými a neverejnými poskytovateľmi pre potreby obce na základe zmluvy s poskytovateľom.

Zoznam poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce Čičava:
V súčasnosti nie je registrovaný iný verejný alebo neverejný poskytovateľ sociálnej služby v územnom obvode obce Čičava a žiadny subjekt neponúkol spoluprácu pri poskytovaní potrebných sociálnych služieb v územnom obvode obce Čičava.

Obec Čičava v prípade potreby vydáva poskytovateľovi sociálnej služby uvedenej v § 25, § 35, § 36 a 40 na jeho žiadosť bezplatne písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku podľa § 78b s komunitným plánom sociálnych služieb obce, ak je to v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite obce Čičava.

Záver

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľudom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky ohľadne potrebných služieb v našej komunite, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii?. Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti. No zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec preto musí využívať aj iné zdroje financovania.

Je na samospráve, ako zabezpečí svoje poslanie vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život. Slúži ku cti obyvateľom obce, že sa snažia plniť vytýčené ciele i v čase hospodárskej krízy, keď prostriedky na ďalší rozvoj obce zo štátneho rozpočtu boli značne obmedzené. Predsudky medzi obyvateľmi v obci nie sú také priepastné ako to poznáme v iných obciach. Už len preto si zaslúžia pozornosť a podporu štátnych orgánov na zlepšenie životných podmienok tunajších ľudí.

Čičava, jún 2025

Dokument bol prerokovaný a schválený na Obecnom zastupiteľstve obce Čičava, dňa 25.09.2025.

PhDr. Dušan Vilenik
starosta obce

Prílohy

Dotazník pre občanov obce Čičava

1. Ako dlho žijete v obci Čičava?

- menej ako 5 rokov
- 5 – 15 rokov
- 16 – 30 rokov
- viac ako 30 rokov
- iné

2. Na koho sa obrátite v prípade, že by ste potrebovali získať informácie o niektorej forme sociálnych služieb ?

- obrátim sa na človeka, ktorý sa s podobným problémom stretol
- kontaktujem organizácie, o ktorých viem, že podobné služby poskytujú
- získam informácie z internetu
- opýtam sa na úradoch
- takéto informácie nevyhľadám
- neviem, doteraz som sa s takou situáciou nestretol/a

3. Ako by ste postupovali v prípade trvalého postihnutia člena Vašej rodiny ?

- snažil/a by som sa zaistiť starostlivosť sám/sama, príp. využiť pomoc blízkych ľudí
- využil/a by som služby poskytované v domácom prostredí
- spoľahol/la by som sa na pomoc inštitúcií
- iné /vypíšte/ ……..
- neviem

4. Prosíme, označte všetky služby, ktoré v súčasnej dobe užívate Vy osobne alebo Vám blízka osoba:

- poradenstvo
- klub mládeže
- klub dôchodcov
- služby pre seniorov – jedáleň, opatrovateľská služba, ZPS …
- služby pre osoby so zdravotným postihnutím – denný stacionár, prepravná služba …
- sociálna byty
- iná /vypíšte/ ……
- bez odpovede

5. Kto využíva danú službu ?

- senior
- dieťa so zdravotným postihnutím
- osoba so zdravotným postihnutím
- dlhodobo choré dieťa
- dlhodobo chorý dospelý
- osoba ohrozená závislosťou
- človek v nepriaznivej životnej situácii / strata bývania, domáce násilie ...
- nezamestnaný/á
- iná odpoveď ……..
- bez odpovede

6. Ktoré z nasledujúcich skupín obyvateľov obce si podľa Vás zaslúžia viac pozornosti ?
/max. 4 odpovede/

- rodiny s malými deťmi
- rodiny s deťmi so zdravotným postihnutím
- deti a mládež
- seniori
- osoby so zdravotným postihnutím
- dlhodobo chorý
- osoby ohrozené závislosťou
- občania v prechodnej sociálnej kríze
- neprispôsobiví občania
- nezamestnaní
- etnické menšiny
- iná skupina ……..
- neviem

7. Na ktoré oblasti pomoci by sa malo obec v budúcnosti viac zamerať ? /max 3 od./

- rozvoj služieb poskytovaných v domácnostiach
- linka dôvery
- osobná asistencia, opatrovateľská služba
- služby pre seniorov – jedáleň, ZPS
- služby pre osoby so zdravotným postihnutím – stacionár, prepravná služby
- chránené dielne – riešenie zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím
- starostlivosť o osoby ohrozené závislosťou
- iné ……..
- neviem

Štatistické otázky

Aké je zloženie Vašej domácnosti ?

- jednotlivec
- obaja rodičia s dieťaťom
- jeden rodič s dieťaťom
- manželia bez detí
- viacgeneračná domácnosť
- iný typ

Aké je Vaše zamestnanie ?

- zamestnanec
- dôchodca
- študent
- invalidný dôchodca
- podnikateľ
- nezamestnaný
- bez odpovede

Koľko máte rokov ?

- menej ako 25
- 56 – 65
- 26 – 35
- 66 – 75
- 36 – 45
- 76 a viac
- 46 – 55
- bez odpovede

Aké je Vaše najvyššie dokončené vzdelanie ?

- základné
- vyššia odborná škola
- stredné
- vysokoškolské
- stredné s maturitou
- bez odpovede

Ako by ste hodnotili životnú úroveň Vašej domácnosti ?

- veľmi dobrá
- veľmi zlá
- skôr dobrá
- bez odpovede
- skôr zlá

Ste muž alebo žena ?

- muž
- žena